SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 228/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [redacted], zastúpenej JUDr. Janou Šepeľovou, advokátkou Námestie slobody 13/25, Humenné, proti postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Humennom v konaní, v ktorom jej boli doručené žiadosti č. p. ORPZ-HE-OKP5-900-016/2024 z 3. októbra 2024 a č. p. ORPZ-HE-OKP5-3-020/2025 z 27. januára 2025, a Okresnej prokuratúry Humenné v bližšie neoznačenom trestnom konaní takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv na informácie podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, odoprieť výpoveď podľa čl. 47 ods. 1 ústavy, právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), slobodu prejavu podľa čl. 10 dohovoru a účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom polície a prokuratúry v konaní o trestnom oznámení.

II.

2. Sťažovateľku v októbri 2024 SMS správou kontaktoval policajt odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Humennom (ďalej len „ORPZ“) s tým, že na obchodnú spoločnosť, ktorej je konateľkou, bolo podané trestné oznámenie za nezaplatené odvody, a požiadal ju, aby mu zavolala, že jej povie, ako dať vec do poriadku. Sťažovateľka sa s ním stretla v budove ORPZ, kde jej doručil žiadosť z 3. októbra 2024, v ktorej bolo uvedené, že operatívne oddelenie ORPZ vykonáva šetrenie podozrenia zo zločinu neodvedenia dane a poistného, ktorého sa mala dopustiť zodpovedná osoba obchodnej spoločnosti tým, že za zamestnancov neodviedla poistné 1 862,03 eur. Preto ju podľa § 76 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z.

o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov žiada o predloženie účtovných dokladov obchodnej spoločnosti a poučuje ju o tom, že trestnosť zločinu zanikne, ak splatné poistné bude dodatočne zaplatené. Rovnaká žiadosť z 27. januára 2025 bola sťažovateľke doručená 17. februára 2025. Popritom ORPZ od nej účtovné doklady žiadalo osobne u nej doma a aj telefonicky.

III.

3. Sťažovateľka je toho názoru, že má postavenie podozrivej osoby, z čoho vyplývajú jej procesné práva, ktoré neboli rešpektované nesprávnym úradným postupom ORPZ, čo viedlo k porušeniu jej ústavných práv. Okrem toho ORPZ nesprávne posudzuje skutok, ktorý nie je trestným činom. Podľa sťažovateľky tieto nedostatky mala iniciatívne odstrániť okresná prokuratúra, no svojou nečinnosťou v rozpore s § 230 ods. 1 Trestného poriadku zasiahla do jej ústavných práv.

4. Sťažovateľka poukazuje na to, že podľa čl. 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ o práve na informácie v trestnom konaní (ďalej len „smernica 2012/13/EÚ“) má právo na bezodkladné poskytnutie informácií o procesných právach uplatniteľných podľa vnútroštátneho práva s cieľom umožniť ich účinné uplatňovanie, a to aspoň o práve na prístup k advokátovi; nároku na bezplatné právne poradenstvo a podmienkach poskytnutia takéhoto poradenstva a práve nevypovedať. Zároveň podľa čl. 6 ods. 1 smernice 2012/13/EÚ má právo na bezodkladné poskytnutie informácií o trestnom čine, zo spáchania ktorého je podozrivá, v rozsahu potrebnom na zaručenie spravodlivého konania a účinné uplatnenie práva na obhajobu. Súčasne podľa čl. 8 ods. 2 smernice 2012/13/EÚ mala právo namietať voči neposkytnutiu informácií alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie príslušnými orgánmi. Okrem toho mala podľa čl. 3 ods. 2 písm. b) smernice Európskeho Parlamentu a Rady 2013/48/EÚ právo na prístup k obhajcovi pri obstarávaní dôkazov vyšetrovacími orgánmi a podľa čl. 7 ods. 2 smernice Európskeho Parlamentu a Rady 2016/343 právo odoprieť výpoveď alebo nevypovedať v súvislosti s trestným činom, zo spáchania ktorého je podozrivá.

5. Podľa sťažovateľky účinným prostriedkom nápravy podľa čl. 13 dohovoru proti týmto zásahom zo strany polície by bola žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku, ktorú však nemôže využiť, pokým nie je začaté trestné stíhanie. Žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku však nie je účinným prostriedkom nápravy podľa čl. 47 charty, keďže o nej nerozhoduje súd, ale prokurátor.

IV.

6. Ústavná sťažnosť je podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) neprípustná a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá. Nemožno sa stotožniť s východiskom sťažovateľky, že ako podozrivá v štádiu trestného konania po podaní trestného oznámenia, no pred začatím trestného stíhania, nemôže podať žiadosť podľa § 210 ods. 1 Trestného poriadku, a to len preto, že podozrivý nie je medzi oprávnenými osobami uvedenými v tomto ustanovení. Takýto zužujúci výklad je v rozpore s § 230 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania vykonáva prokurátor, a § 33b ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého podozrivý má práva a povinnosti obvineného, ako aj právo na obhajobu v plnom rozsahu podľa Trestného poriadku, ak Trestný poriadok neustanovuje inak alebo ak nejde o práva a povinnosti, ktoré môžu

byť z povahy veci priznané iba obvinenému. Okrem toho podľa § 33b ods. 2 Trestného poriadku práva a povinnosti podľa Trestného poriadku sa na podozrivého vzťahujú od jeho prvého výsluchu alebo od iného úkonu orgánov činných v trestnom konaní voči nemu alebo v súvislosti s ním alebo v súvislosti s podozreniami, ktoré sa ho týkajú. K tomu vo vzťahu k sťažovateľke nepochybne došlo.

7. Z toho, že podozrivý má rovnaké práva a povinnosti ako obvinený, a z toho, že prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti aj pred začatím trestného stíhania, preto treba dospieť k záveru, že žiadosť podľa § 210 ods. 1 Trestného poriadku je právnym prostriedkom, ktorý sťažovateľke ako podozrivej priznáva zákon na ochranu jej ústavných práv postupmi polície, ktorá ju nepochybne vníma ako podozrivú, a práve preto od nej žiada účtovného doklady a poučuje ju smerom k zaplateniu neodvedeného poistného.

8. Neobstojí ani argumentácia sťažovateľky o tom, že porušenie jej práv podľa smerníc na prvý pohľad bizarným postupom ORPZ nemožno preskúmať súdom. Sama sťažovateľka v tom identifikuje nesprávny úradný postup. Sťažovateľka má k dispozícii aj právne prostriedky nadväzujúce na § 210 Trestného poriadku, ktoré jej poskytujú možnosť účinne brániť ústavné práva pred súdom, pokiaľ sa domnieva, že postupom ORPZ ako orgánu verejnej moci boli tieto jej práva porušené.

9. Nároky na náhradu spôsobenej ujmy spočívajúcej v nesprávnom úradnom postupe si sťažovateľka môže uplatniť prostredníctvom zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“), ktorý postihuje akýkoľvek výkon verejnej moci, ktorým nie je len rozhodovanie, ale aj úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona o zodpovednosti štátu štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Pojem nesprávny úradný postup § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu definuje široko a otvorene len použitím tohto pojmu „nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci“ s následným demonštratívnym výpočtom okolností, ktoré možno posúdiť ako nesprávny úradný postup, a taxatívnym výpočtom okolností, ktoré za nesprávny úradný postup považovať nemožno.

10. Obťažujúcou komunikáciou zo strany ORPZ mohlo dôjsť k nesprávnemu výkonu verejnej moci zo strany štátu. Podstatou ústavnoprávnej námietky sťažovateľky je preto aj podľa jej argumentácie nesprávny úradný postup ORPZ, ktorý možno podriadiť pod § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu. Nesprávny úradný postup podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu zakladá osobitný nárok na náhradu škody, ktorý si možno uplatniť žiadosťou o jeho predbežné prerokovanie na príslušnom orgáne, ktorým je orgán konajúci v mene štátu podľa § 4 zákona o zodpovednosti štátu. Ak orgán konajúci v mene štátu takýto nárok na náhradu škody v celom rozsahu neuspokojí, môže sa sťažovateľka ako poškodená domáhať uspokojenia nároku na súde (§ 16 ods. 4 zákona o zodpovednosti štátu). Súčasťou tohto nároku nie je len náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ale aj nárok na to, aby bolo konštatované porušenie práva, keďže všeobecný súd sa musí primárne vysporiadať s jeho základom tak, že musí určiť, či tvrdené konanie orgánov štátu bolo nesprávnym, a teda protiprávnym úradným postupom.

11. Okrem toho ak došlo k nesprávnemu úradnému postupu a iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa poškodenému aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti štátu). Z toho plynie, že sťažovateľkou tvrdené porušenie ústavných práv možno v podústavnom práve podriadiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti štátu. Pre tento tvrdený nesprávny úradný postup ORPZ si sťažovateľka môže uplatniť svoj nárok, ktorého súčasťou môže byť aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, tak ako si ju uplatnila v podobe finančného zadosťučinenia v ústavnej sťažnosti. Pritom jej nič nebráni v tom, aby v prípadnej žalobe namietala porušenie tých ústavných práv, ktorých porušenie namieta aj v ústavnej sťažnosti. Tento prístup k súdnemu prieskumu postupov ORPZ vylučuje porušenie práva na účinný prostriedok nápravy pred súdom podľa čl. 47 charty.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu